

АВСТРАЛИ, БНСУ-ЫН ПАРЛАМЕНТЫН АЖЛЫН АЛБАНЫ ЦАЛИН ХӨЛС, НЭМЭГДЛИЙН ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА, МЭДЭЭЛЭЛ

О.Нарантуяа, Р.Нургүл

АГУУЛГА

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ

- Австрали улсын Парламентын ажлын алба
- БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

Улсын Их Хурлын 2019 оны 12-р сарын 20-ны өдрийн 106-р тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын Их Хурлын 2019-2024 оны стратеги төлөвлөгөө” (цаашид Стратеги төлөвлөгөө гэх)-г хэрэгжүүлэх хүрээнд Стратеги төлөвлөгөөний 6.1 “УИХ-ын Тамгын газрын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлж чадавхыг бэхжүүлэхэд шаардагдах бодлого, эрх зүй, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх” зорилтын хүрээнд төлөвлөгдсөн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд судалгаа, мэдээллийн дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор энэхүү судалгааны ажлыг гүйцэтгэв.

Судалгааны зорилго: Австрали болон БНСУ-ын Парламентын ажлын албадын цалин хөлсний систем, нэмэгдлийн талаарх туршлагыг судалж харьцуулсан лавлагаа, мэдээлэл бэлтгэх, улмаар УИХ-ын Тамгын газраас уг стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэх бодлого, хөтөлбөрийг тодорхойлоход арга зүйн дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэгдэнэ.

Судалгааны хамрах хүрээ: Судалгааны явцад Австрали болон БНСУ-ын парламентын ажлын албаны албан хаагчдын цалин хөлс болон нэмэгдлийн талаарх эрх зүйн зохицуулалт, цалин урамшууллын хэлбэр, хэмжээ, системийн талаарх туршлагыг судлав.

Судалгааны үр дүн: Австрали, БНСУ зэрэг өндөр хөгжилтэй улс орнуудад парламентын үндсэн чиг үүргийг хариуцлагатай, чанартай хэрэгжүүлж хүчирхэг, ардчилсан парламентын засаглалыг төлөвшүүлэхэд парламентын ажлын албаны мэргэшсэн байдал, албан хаагчдын цалин хөлс, урамшууллын систем, зохицуулалт, удирдлага, менежментийн арга барил чухал болох нь харагдаж байна.

СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ

1.Австрали улсын парламентын ажлын алба

Парламентын ажлын алба (*Department of Parliamentary Services*) нь Австралийн төрийн албанаас тусдаа бие даасан статустай бөгөөд эдгээр албад тус тусын хуулиар зохицуулагдана¹⁷⁵.

Парламентын ажлын алба нь Парламентын ажлын албаны тухай хууль (*Parliamentary Service Act 1999*), Төрийн алба нь Төрийн албаны тухай хуулийг (*Public Service Act 1999*) тус тус дагаж мөрддөг.

Төрийн албаны албан тушаалын ангилал нь Төрийн албаны тухай хууль болон Төрийн албаны албан тушаалын ангиллын тухай журмаар (*Public Service Classification Rules 2000*) зохицуулагдана.

Төрийн албаны тухай хуульд Комиссар буюу Төрийн албаны комиссын тэргүүн нь хууль тогтоомжийн дагуу Төрийн албаны албан тушаалын ангиллын журмыг тогтооно гэж заасан¹⁷⁶.

Парламентын ажлын албаны албан тушаалын ангиллыг Парламентын ажлын албаны тухай хууль болон Парламентын ажлын албаны албан тушаалын ангиллын тухай журмаар (*Parliamentary Service Classification Rules 2010*) зохицуулж байна.

Энэхүү журмыг Парламентын ажлын албаны Комиссартай (Төрийн албаны комиссын тэргүүн) зөвлөлдөж хууль тогтоомжийн дагуу Төлөөлөгчдийн танхимын дарга болон Сенатын дарга тогтооно¹⁷⁷.

*Жич: Парламентын ажлын албаны Комиссар нь Парламентын удирдлагад тус албаны удирдлагын бодлого, туршлагын талаар зөвлөх, мөн тэдний хүсэлтээр тус албатай холбоотой асуудлыг хянан шалгаж тайлагнах чиг үүрэгтэй байна*¹⁷⁸. Түүнийг Парламентын ажлын албаны тухай хуулийн дагуу Парламентын удирдлага томилох бөгөөд Төрийн албаны комиссын тэргүүний үүргийг давхар гүйцэтгэнэ¹⁷⁹.

Энэ 2 албаны албан тушаалын ангилал нь ялгаатай бөгөөд Парламентын ажлын алба нь **PSL** (*Parliamentary Service Level*), Төрийн алба нь **APS** (*Australian Public Service*) ангилалд хамаарна.

Парламентын ажлын алба болон Ерөнхий сайд, Засгийн газрын ажлын албаны ажилтнуудын албан тушаалын ангилал, цалингийн хэмжээ

Парламентын ажлын алба. Энэ нь PSL ангилалд хамрагдах бөгөөд ажилтнуудын албан тушаалын ангилал болон цалингийн хэмжээг Хүснэгт 1 болон Хүснэгт 2-т харуулав.

¹⁷⁵ <https://www.apsc.gov.au/movement-between-parliamentary-service-and-aps>

¹⁷⁶ Төрийн албаны тухай хууль (*Public Service Act 1999*), 23.1 дүгээр зүйл
<https://www.legislation.gov.au/Details/C2013C00310>

¹⁷⁷ Парламентын ажлын албаны тухай хууль (*Parliamentary Service Act 1999*.) 23.1 дүгээр зүйл,
<https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00092>

¹⁷⁸ https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Service_Commissioner_and_Parliamentary_Service_Merit_Protection_Commissioner

¹⁷⁹ Парламентын ажлын албаны тухай хууль (*Parliamentary Service Act 1999*.) 5 дугаар бүлэг, 43 дугаар зүйл
<https://www.legislation.gov.au/Details/C2015C00157>

Хүснэгт 1. Парламентын ажлын албаны албан тушаалын ангилал болон цалингийн хэмжээ¹⁸⁰

Ангилал	2014 оны 6-р сарын байдлаар	Гэрээ хэрэгжсэн өдөр	12 сарын дараа	18 сарын дараа
PSL 1				
PSL1.1*		\$44,913	\$45,811	\$46,270
PSL1.2*		\$46,485	\$47,415	\$47,889
PSL1.3*		\$48,112	\$49,074	\$49,565
PSL1.4	\$47,480	\$48,904	\$49,882	\$50,381
PSL1.5	\$49,142	\$50,616	\$51,628	\$52,145
PSL1.6	\$50,862	\$52,388	\$53,435	\$53,970
PSL1.7	\$52,642	\$54,221	\$55,306	\$55,859
PSL1.8	\$54,484	\$56,119	\$57,241	\$57,814
PSL1.9	\$55,297	\$56,956	\$58,095	\$58,676
PSL 2				
PSL2.1	\$56,404	\$58,096	\$59,258	\$59,851
PSL2.2	\$58,378	\$60,129	\$61,332	\$61,945
PSL2.3	\$60,552	\$62,369	\$63,616	\$64,252
PSL 3				
PSL3.1	\$61,900	\$63,757	\$65,032	\$65,682
PSL3.2	\$64,685	\$66,626	\$67,958	\$68,638
PSL 4				
PSL4.1	\$65,978	\$67,957	\$69,316	\$70,010
PSL4.2	\$68,287	\$70,336	\$71,743	\$72,460
PSL4.3	\$70,677	\$72,798	\$74,254	\$74,996
PSL4.4	\$71,693	\$73,844	\$75,321	\$76,074
PSL 5				
PSL5.1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
PSL5.2	\$75,685	\$77,956	\$79,515	\$80,310
PSL5.3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
PSL 6				
PSL6.1	\$80,020	\$82,421	\$84,069	\$84,910
PSL6.2	\$82,821	\$85,305	\$87,011	\$87,882
PSL6.3	\$85,719	\$88,291	\$90,057	\$90,957
PSL6.4	\$88,720	\$91,381	\$93,209	\$94,141
PSL6.5	\$89,937	\$92,635	\$94,488	\$95,433
PEL 1				
PEL1.1	\$97,379	\$100,300	\$102,306	\$103,329
PEL1.2	\$100,787	\$103,811	\$105,887	\$106,946
PEL1.3	\$104,315	\$107,444	\$109,593	\$110,689
PEL1.4	\$107,966	\$111,205	\$113,429	\$114,563
PEL1.5	\$111,183	\$114,518	\$116,809	\$117,977
PEL 2				
PEL2.1	\$113,405	\$116,807	\$119,143	\$120,335
PEL2.2	\$117,374	\$120,895	\$123,313	\$124,546
PEL2.3	\$121,482	\$125,127	\$127,629	\$128,906
PEL2.4	\$125,734	\$129,506	\$132,096	\$133,417
PEL2.5	\$130,135	\$134,039	\$136,720	\$138,087
PEL2.6*	\$134,470	\$138,504	\$141,274	\$142,687

* PEL.6 нь зөвхөн гүйцэтгэлийн өндөр үндэслэлтэй, эсвэл "Байгууллагын гэрээ 2017" 6-р бүлэгт заасан Гүйцэтгэлийн менежментийн системийн дотор хамгаалттай сан үнэлгээ авсан албан хаагчид хамааралтай.

PSL (Parliamentary Service Level) –

Парламентын ажлын албаны ажилтнуудын албан тушаалын ангилал

PEL (Parliamentary Executive Level) – Удирдах албан тушаалын ангилал

Хүснэгт 2. Парламентын ажлын албаны албан тушаалын ангилал болон цалинг нэгж бүрээр ялгаж харуулав¹⁸¹:

Ангилал		2014 оны 6-р сарын байдлаар	Гэрээ хэрэгжсэн өдөр	12 сарын дараа	18 сарын дараа
Тохижилт үйлчилгээ (PSL 1/2/3)					
PSL 1	1	\$52,127	\$53,691	\$54,765	\$55,312
	2		\$55,570	\$56,681	\$57,248
PSL 2	3	\$54,617	\$56,256	\$57,381	\$57,954
	1	\$56,459	\$58,153	\$59,316	\$59,909
PSL 3	2	\$58,435	\$60,188	\$61,392	\$62,006
	3	\$60,552	\$62,369	\$63,616	\$64,252
PSL 4	1	\$61,900	\$63,757	\$65,032	\$65,682
	2	\$64,685	\$66,626	\$67,958	\$68,638
Тохижилт үйлчилгээ (PSL 4/5)					
PSL 4	1	\$65,978	\$67,957	\$69,316	\$70,010
	2		\$70,336	\$71,743	\$72,460
PSL 5	3		\$72,798	\$74,254	\$74,996
	4	\$71,693	\$73,844	\$75,321	\$76,074
PSL 5	1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
	2		\$77,956	\$79,515	\$80,310
PSL 5	3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
Парламентын хамгаалалтын алба (PSL 1/2)					
PSL 1	1	\$52,127	\$53,691	\$54,765	\$55,312
	2		\$55,570	\$56,681	\$57,248
PSL 2	3	\$54,617	\$56,256	\$57,381	\$57,954
	1	\$56,459	\$58,153	\$59,316	\$59,909
PSL 3	2		\$60,188	\$61,392	\$62,006
	3	\$60,552	\$62,369	\$63,616	\$64,252
Цахилгаан, механик засвар, оёдлын үйлчилгээ (PSL 2/3)					
PSL 2	1	\$56,459	\$58,153	\$59,316	\$59,909
	2	\$57,944	\$59,682	\$60,876	\$61,485
PSL 3	1	\$62,610	\$64,488	\$65,778	\$66,436
	2	\$64,685	\$66,626	\$67,958	\$68,638
Парламентын номын сан: Судалгааны нэгж					
PSL 4	1	\$65,978	\$67,957	\$69,316	\$70,010
	2		\$70,336	\$71,743	\$72,460
PSL 4	3		\$72,798	\$74,254	\$74,996

PSL 5	4	\$71,693	\$73,844	\$75,321	\$76,074
	1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
PSL 5	2		\$77,956	\$79,515	\$80,310
	3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
Парламентын номын сан: Номын сан болон мэдээллийн сангийн нэгж					
PSL 4	1	\$65,978	\$67,957	\$69,316	\$70,010
	2		\$70,336	\$71,743	\$72,460
PSL 5	3		\$72,798	\$74,254	\$74,996
	4	\$71,693	\$73,844	\$75,321	\$76,074
PSL 5	1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
	2		\$77,956	\$79,515	\$80,310
PSL 5	3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
Раг AV буюу дуу, дүрс болон мультимедиа үйлчилгээ					
PSL 4 DPS	1	\$65,978	\$67,957	\$69,316	\$70,010
	2		\$70,336	\$71,743	\$72,460
PSL 5 DPS	3		\$72,798	\$74,254	\$74,996
	4	\$71,693	\$73,844	\$75,321	\$76,074
PSL 5 DPS	1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
	2		\$77,956	\$79,515	\$80,310
PSL 5 DPS	3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
Тайлан, протоколын алба					
PSL 5 DPS	1	\$73,126	\$75,320	\$76,826	\$77,594
	2		\$77,956	\$79,515	\$80,310
PSL 6 DPS	3	\$78,452	\$80,806	\$82,422	\$83,246
	1	\$80,020	\$82,421	\$84,069	\$84,910
PSL 6 DPS	2		\$85,305	\$87,011	\$87,882
	3		\$88,291	\$90,057	\$90,957
PSL 6 DPS	4		\$91,381	\$93,209	\$94,141
	5	\$89,937	\$92,635	\$94,488	\$95,433

¹⁸⁰ Парламентын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ 2017” (Department of Parliamentary Services Enterprise Agreement 2017), хуудас 65
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Department_of_Parliamentary_Services/Publications

¹⁸¹ Парламентын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ 2017” (Department of Parliamentary Services Enterprise Agreement 2017), хуудас 66-67
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Department_of_Parliamentary_Services/Publications

Парламентын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ 2017”-ын 42.1-р зүйлд заасны дагуу энэхүү гэрээ хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөс цалин 3 хувиар, 12 сарын дараа 2 хувиар, 18 сарын дараа 1 хувиар тус тус нэмэгдүүлэхээр заасан.

Жич: Байгууллагын гэрээ нь ажил олгогч, ажилтан, холбогдох холбоодын хооронд байгуулагдах бөгөөд гэрээнд ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, цалин хөлс болон бусад зүйлийн талаар тусгана. Уг гэрээг 4 жилийн хугацаатай байгуулдаг¹⁸².

Ерөнхий сайд болон Засгийн газрын ажлын алба. Энэ нь төрийн албаны APS (Australian Public Service) ангилалд хамрагдана. Тус албаны ажилтнуудын албан тушаалын ангилал, цалингийн хэмжээг доорх хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 3. Ерөнхий сайд болон ЗГ-ын ажлын албаны албан тушаалын ангилал болон цалингийн хэмжээ¹⁸³

Ангилал		Байгууллагын гэрээ 2017-2020 хэрэгжихээс өмнө	Хэрэгжих өдөр (+3%)	12 сарын дараа (+2%)	18 сарын дараа (+0.9%)
EL2	ZoD	\$148,759	\$153,222	\$156,286	\$157,693
	EL2.4	\$140,471	\$144,685	\$147,579	\$148,907
	EL2.3	\$132,990	\$136,980	\$139,719	\$140,977
	EL2.2	\$125,508	\$129,273	\$131,859	\$133,045
	EL2.1	\$118,027	\$121,568	\$123,999	\$125,115
EL1	ZoD	\$123,603	\$127,311	\$129,857	\$131,026
	EL1.4	\$115,572	\$119,039	\$121,420	\$122,513
	EL1.3	\$110,849	\$114,174	\$116,458	\$117,506
	EL1.2	\$106,127	\$109,311	\$111,497	\$112,500
	EL1.1	\$101,404	\$104,446	\$106,535	\$107,494
APS6	ZoD	\$97,137	\$100,051	\$102,052	\$102,971
	APS6.4	\$88,675	\$91,335	\$93,162	\$94,000
	APS6.3	\$85,941	\$88,519	\$90,290	\$91,102
	APS6.2	\$82,816	\$85,300	\$87,006	\$87,790
	APS6.1	\$78,908	\$81,275	\$82,901	\$83,647
APS5	APS5.4		\$78,559	\$80,130	\$80,851
	APS5.3	\$76,271	\$76,803	\$78,339	\$79,044
	APS5.2	\$72,862	\$75,048	\$76,549	\$77,238
	APS5.1	\$71,342	\$73,482	\$74,952	\$75,626
APS4	APS4.4		\$71,176	\$72,600	\$73,253
	APS4.3	\$69,103	\$69,638	\$71,031	\$71,670
	APS4.2	\$66,417	\$68,410	\$69,778	\$70,406
	APS4.1	\$64,615	\$66,553	\$67,885	\$68,495
APS3	APS3.3		\$63,726	\$65,001	\$65,586
	APS3.2	\$61,870	\$62,684	\$63,938	\$64,513
	APS3.1	\$59,400	\$61,182	\$62,406	\$62,967
APS2	APS2.4		\$58,380	\$59,548	\$60,084
	APS2.3	\$56,680	\$57,303	\$58,449	\$58,975
	APS2.2	\$55,634	\$56,119	\$57,241	\$57,757
	APS2.1	\$53,190	\$54,786	\$55,881	\$56,384
APS1	APS1.3		\$51,001	\$52,022	\$52,490
	APS1.2	\$49,516	\$49,311	\$50,297	\$50,750
	APS1.1	\$45,286	\$46,645	\$47,577	\$48,006

APS (Australian Public Service) – Төрийн албаны ажилтнуудын албан тушаалын ангилал

¹⁸² <http://www.cwu.org.au/what-is-an-enterprise-agreement.html#EA>

<https://www.fwc.gov.au/enterprise-agreements-benchbook/what-is-an-enterprise-agreement>

¹⁸³ Ерөнхий сайд болон Засгийн газрын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ” (Enterprise Agreement 2017-2020) хуудас 22-23, <https://www.pmc.gov.au/resource-centre/pmc/enterprise-agreement-2017-2020>

EL (Execute Level) – Удирдах албан тушаалын ангилал

Ерөнхий сайд болон Засгийн газрын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ 2017-2020”-ын 188-р зүйлд заасны дагуу энэхүү гэрээ хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөс цалин 3 хувиар, 12 сарын дараа 2 хувиар, 18 сарын дараа 0.9 хувиар тус тус нэмэгдүүлэхээр заасан байна¹⁸⁴.

2.БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар

БНСУ-ын Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар нь нийт 3483 албан хаагчтай. Үүнд:

- Ерөнхий нарийн бичгийн дарга болон дэд дарга буюу нарийн бичгийн дарга-4 хүн
- ҮА гишүүдийн зөвлөх, туслах-2221 хүн
- Төрийн албан хаагч (энд 1-9 дүгээр түвшний бүх төрийн албан хаагчид хамаарна)-1258 хүн ажилладаг.

Дээрх албан хаагчдийн эрх зүйн байдлыг дараах хууль тогтоомжоор зохицуулдаг.

- Үндэсний Ассамблейн тухай хууль
- Үндэсний Ассамблейн Тамгын газрын тухай, Судалгааны албаны тухай, Номын сангийн тухай, Төсвийн албаны тухай хууль
- Төрийн албаны тухай хууль
- Төрийн албаны боловсон хүчний хөгжлийн тухай хууль
- Төрийн албан хаагчийн цалин хөлсний журам
- ҮА Тамгын газрын хүний нөөцийн журам

ҮА Тамгын газрын төрийн албан хаагчид нь Төрийн албаны тухай хуулийн 26 дугаар зүйлд заасны дагуу 1-9 дүгээр түвшний төрийн албан хаагчид болон гэрээт албан хаагчид байдаг. 5 болон түүнээс дээш түвшний албан хаагчийг ҮА дарга томилох бөгөөд 5 дугаар түвшинээс дооших албан хаагчийг Тамгын газрын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга томилно. Гэхдээ ҮА дарга зарим албан хаагчийг томилох бүрэн эрхээ Ерөнхий нарийн бичгийн даргад шилжүүлж болно.

Гэрээт албан хаагчид нь энгийн гэрээт албан хаагч-тамгын газрын чиг үүрэгт заасан албан тушаалд ажиллаж байгаа албан хаагч, тусгай нөхцөлөөр ажиллах албан хаагч-тодорхой чиглэлээр мэргэшсэн мэдлэг, ур чадвар шаарддаг ажил гүйцэтгүүлэхээр хугацаатай томилогдсон албан хаагч, хагас цагийн ажилтан-долоо хоногт 15 цаг, 35 цагаас багаар хугацаатай ажиллах албан хаагч, цагийн ажилтан-төрийн албан хаагчийн үүргийг гүйцэтгэхээр 1.6 жил хүртэл хугацаагаар томилогдсон, төрийн албаны тухай хуулийн дагуу ердийн ажлын цагаар ажиллах албан хаагчийг хэлнэ.

Тамгын газрын ажилтнуудад тавигдах ерөнхий шаардлага:

1. Ажлын байранд тавигдах шаардлага
 - Ажлын төрөл, мэргэжлийн байдал
 - Ажилд шаардлагатай ур чадварын түвшин
 - Ажилд шаардлагатай хувь хүний шинж чанарууд
 - Ажлын зохион байгуулалтын жин
 - шаардлагатай бусад нөхцөл
2. Төрийн албан хаагчид тавигдах шаардлага
 - Карьер, боловсрол, мэргэжил
 - Сургалтын гүйцэтгэл
 - Шийдвэр гаргах болон ажил гүйцэтгэх ур чадвар

¹⁸⁴ Ерөнхий сайд болон Засгийн газрын ажлын албаны “Байгууллагын гэрээ” (Enterprise Agreement 2017-2020) хуудас 21, <https://www.pmc.gov.au/resource-centre/pmc/enterprise-agreement-2017-2020>

- Манлайллын чадвар
- Зан ааш болон итгэл даах чадвар
- Шударга байдал
- эрүүл мэнд
- бусад шаардлагатай зүйл.

Тамгын газар нь сул орон тоо гарсан тохиолдолд төрийн албан хаагчийн шалгалтад тэнцэж, нөөцөд бүртгүүлсэн хүнээс сонгоно. Нөөцөд байх хугацаа 2 жил.

Тухайн сул орон тоо гарсан албан тушаалын чиг үүргээс хамаарч тусгай шаардлага тавих бол энэхүү шаардлагыг Ерөнхий нарийн бичгийн дарга тогтооно. Төрийн албан хаагчийн нөөцөд байгаа хүнээс ажилд авахдаа тусгай шалгалтыг ҮА боловсон хүчний хороо шалгаруулж авна. Тус хороонд Тамгын газрын ерөнхий нарийн бичгийн дарга болон 8 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй. Шалгалт өгч тэнцсэн албан хаагч зөвхөн тухай албан тушаал дээр ажиллах бөгөөд өөр ажил, албан тушаал дээр ажиллахыг хориглоно. Шалгалтад тэнцсэн албан хаагч нь ажиллахад шаардлагатай сургалт, практик олгох богино хугацааны сургалтад хамруулдаг.

Харин судалгааны ажилтанд тавих шалгуурт дараах хугацааг хангасан байхыг шаарддаг. Албан тушаалаас хамаарч судалгааны ажлын дадлага, туршлага нь 7-15 жил судалгааны чиглэлээр ажилласан байхыг шаарддаг.

Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар, Судалгааны алба, Номын сан болон Төсвийн алба нь бие даасан статустай, өөрийн харьяалах төсөвтэй байдаг. Тиймээс харьяалах дарга нь ажлын байрны орон тоо гарсан тохиолдолд ажил горилогчид тавих тусгай шаардлагыг боловсруулах эрхтэй байдаг.

Цалин хөлс, нэмэгдлийн талаар

Тамгын газрын төрийн албан хаагчид нь Төрийн албаны тухай хууль, Төрийн албан хаагчийн цалин хөлсний журамд зааснаар үндсэн цалинг тогтоох бөгөөд төрийн албан хаагчийн нэмэгдэлтэй холбоотой харилцааг Төрийн албан хаагчийн цалингийн нэмэгдэлтэй холбоотой журмаар зохицуулдаг.

Цалин хөлс

Төрийн албан хаагчийн үндсэн цалингийн шатлал болон гэрээт албан хаагчийн цалингийн хэмжээг хүний нөөц хариуцсан дарга тогтооно.

Тамгын газрын удирдах албан тушаалтны цалин (1 жилээр тооцсон цалингийн хэмжээ)

	Цалингийн дээд хэмжээ	Цалингийн доод хэмжээ
Удирдах албан тушаалтан	110,428,000 won	103,611,000 won

Төрийн албан хаагчийн цалингийн хэмжээ (нэг сарын үндсэн цалингийн хэмжээ)
(Воноор)

Албан тушаалын түвшин	Цалингийн доод хэмжээ	Цалингийн дээд хэмжээ
1 дүгээр түвшин (хэлтэс, албаны дарга, захирлууд хамаарна)	4,081,400	7,013,700
2 дугаар түвшин (дэд дарга, дэд захирал болон түүнтэй адилтгах албан тушаалтан хамаарна)	3,674,300	6,449,500
3 дугаар түвшин	3,314,900	5,946,500

4 дүгээр түвшин	2,841,100	5,310,500
5 дугаар түвшин	2,538,900	4,923,900
6 дугаар түвшин	2,094,500	4,354,700
7 дугаар түвшин	1,879,600	3,941,500
8 дугаар түвшин	1,675,800	3,571,700
9 дүгээр түвшин	1,642,800	3,270,500

Парламентын гишүүний ажлын албаны албан хаагчид
(Төрийн албан хаагчийн цалингийн сүлжээгээр дүйцүүлэн цалинждаг)
(Воноор)

Албан тушаалын түвшин	Цалингийн хэмжээ
Гишүүний туслах	4,970,100 (4 түвшний 21 зэрэглэл)
Гишүүний нарийн бичгийн дарга	4,685,400 (5 түвшний 24 зэрэглэл)
Гишүүний бусад нарийн бичиг болон туслах ажилтнууд	Төрийн албан хаагчийн 6-9 дүгээр түвшний цалингийн схемээр цалинждаг.

Тамгын газрын 1-5 дугаар түвшний ажилтнуудын жилийн цалингийн хэмжээ
(нэмэгдэл багтсан дүн)¹⁸⁵

Албан тушаалын түвшин	Цалингийн дээд хэмжээ	Цалингийн доод хэмжээ
1 дүгээр түвшин	110,428,000	73,609,000
2 дугаар түвшин	102,058,000	68,003,000
3 дугаар түвшин	64,159,000/95,510,000	56,974,000
4 дүгээр түвшин	50,783,000/87,373,000	47,564,000
5 дугаар түвшин	72,041,000	34,385,000

Үндэсний Ассамблейн Судалгааны албаны судлаачдын хувьд Тамгын газрын ажилтнуудаас өөр цалингийн сүлжээгээр цалинждаг.

(Сарын үндсэн цалин, воноор)

Албан тушаалын түвшин	Цалингийн дээд хэмжээ	Цалингийн доод хэмжээ
Ахлах судлаач (докторын зэрэгтэй судлаачид болон зарим гэрээт хуульчид хамаардаг)	6,773,600	2,538,900
Судлаач (Төрийн албаны 5, 4 дүгээр түвшинд хамаарах судлаач, албан хаагчид хамаардаг)	4,509,600	1,879,600

Нэмэгдлийн төрөл, хэмжээ

Төрийн албан хаагчид нь төрийн албаны тухай хуулийн 47, 48 дугаар зүйл, Төрийн албан хаагчийн цалин хөлсний журмын 31 дүгээр зүйлд заасны дагуу дараах нэмэгдэл болон урамшуулал авна. Үүнд:

- **Ажлын нөхцөлийн нэмэгдэл**- Энэ нэмэгдлийг ихэвчлэн цэрэг, цагдаагийн байгууллагын ажилтнуудад олгодог. Цалинийн 4.1 хувь
- **Гүйцэтгэлийн урамшуулал**- энэ нь төрийн албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэлийн үнэлгээг харгалзан албан тушаалын ангилал тус бүрээр ялгамжтай олгодог.¹⁸⁶

¹⁸⁵ <http://www.assembly.pe.kr/news/articleView.html?idxno=261>

1 Түвшин	2 Түвшин	3 Түвшин	4 Түвшин	5 Түвшин	6 Түвшин	7 Түвшин	8 Түвшин	9 түвшин
20 хувь	20 хувь	20 хувь	20 хувь	18 хувь	18 хувь	15 хувь	12 хувь	10 хувь
Ахлах судлаач, удирдах албан тушаалтан					Судлаач болон ажилтнууд			
15 хувь					16 хувь			

- **Гэр бүлийн тэтгэмж**-Энэ нэмэгдлийг хилийн чанадад ажиллаж байгаа төрийн албан хаагчид ам бүлийн тоог 4 хүнээр тооцон олгодог.
- **Орон сууцны тэтгэмж**-ажлын үр дүн, цалингийн шатлалаас хамаарч тогтоодог.
- **Хүүхэд асрах чөлөөний тэтгэмж**- Бага насны хүүхэдтэй эцэг, эх хүүхэд асрах чөлөө авч болох бөгөөд авах хугацаанаас хамаарч тэтгэмжийн хэмжээг сарын цалингийн 80-85 хувиар тэтгэмж олгоно.
- **Хүнд нөхцөлийн нэмэгдэл**-Энэ нэмэгдлийг ажлын тусгай орчинтой газарт ажилладаг төрийн албан хаагчид олгодог. Дотоодод ажиллах нөхцөлөөс хамаарч 5000-60.000 вон, гадаадад 720-2500 долларын нэмэгдэл олгодог.
- **Онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл**- Энэ нэмэгдлийг ихэвчлэн батлан хамгаалахын тушаалаар ажиллаж байгаа албан хаагчдад олгодог.
Энэ нэмэгдлийг 30 хоногоос илүүгүй хугацаанд албан үүрэг давхар гүйцэтгэсэн албан хаагчид олгоно. 200.000 вон
- **Илүү цагийн хөлс**- Энэ нэмэгдлийг албан тушаалын ангилал бүрээр тогтмол тоогоор баталсан байдаг бөгөөд жилд ажиллах илүү цагийн хөлсний дээд, доод хязгаарыг тогтоосон байна. Хэрэв онцгой нөхцөл байдлын улмаас илүү цагаар ажиллахаар бол өдөрт 4 цаг, сард 57 цагаас илүү ажиллуулахыг хориглодог.
(1000 воноор)

	Дээд хязгаар	Доод хязгаар
Ахлах судлаач	108.706	36.199
Судлаач, албан хаагч	100.507	36.199

- **Амралтын өдрөөр ажилласны нэмэгдэл**- Бүх нийтийн амралтын өдөр болон 7 хоногийн амралтын өдрөөр ажилласан бол өдрийн цалинг 1.5 хувиар нэмэгдүүлж бодно.
- **Албан тушаалын чиг үүргийн нэмэгдэл** -Судалгаа, шинжилгээний ажилтнуудын хувьд сарын цалингийн 7.8 хувь
- **Хоолны нэмэгдэл**- сард 140.000 вон
- **Баярын өдрийн амралтын нэмэгдэл** –Цагаан сар болон ургацын баяраар олгодог. Сарын цалингийн 60 хувь
- **Гүйцэтгэлийн урамшуулал буюу жилийн эцэст олгох урамшуулал**-1 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшууллыг тус тус олгодог.

¹⁸⁶ Төрийн албан хаагчийн цалингийн нэмэгдэлтэй холбоотой журмын 2 хавсралт (2020.01.07)

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

Австрали улс

- Enterprise Agreement 2017-2020,
<https://www.pmc.gov.au/sites/default/files/publications/pmc-enterprise-agreement-2017-2020.pdf>
- Department of Parliamentary Services Enterprise Agreement 2017,
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Employment/Department_of_Parliamentary_Services/Employment_Conditions
- Parliamentary Service Act 1999, <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00092>
- Parliamentary Service Classification Rules 2010
<https://www.legislation.gov.au/Details/F2010L00760>
- Public Service Classification Rules 2000
<https://www.legislation.gov.au/Details/F2014C01338>
- Public Service Classification Rules 2000
<https://www.legislation.gov.au/Details/F2014C01338>

БНСУ

- Үндэсний Ассамблейн тухай хууль
- YA Тамгын газрын тухай хууль
<http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%82%AC%EB%AC%B4%EC%B2%98%EB%B2%95>
- YA Судалгааны албаны тухай хууль
[http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EB%B2%95/\(16327\)](http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EB%B2%95/(16327))
- Солонгосын төрийн албаны тухай хууль
<http://www.law.go.kr/LSW/lsLinkProc.do?&lsNm=%EA%B5%AD%EA%B0%80%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EB%B2%95&chrClsCd=010202&mode=20&ancYnChk=0#>
- Солонгосын төрийн албан хаагчийн цалин хөлсний журам
<http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EB%B3%B4%EC%88%98%EA%B7%9C%EC%A0%95>
- Төрийн албан хаагчийн цалингийн нэмэгдэлтэй холбоотой журам
<http://www.law.go.kr/LSW/lumLsLinkPop.do?lsptninfSeq=106597&chrClsCd=010202&ancYnChk=0>
- Төрийн албан хаагчийн цалингийн нэмэгдэлтэй холбоотой журмын 2 хавсралт (2020.01.07)
<http://www.law.go.kr/LSW/lsByllInfoPLinkR.do?lsSeq=204635&lsNm=%EA%B3%B5%EB%AC%B4%EC%9B%90%EC%88%98%EB%8B%B9+%EB%93%B1%EC%97%90+%EA%B4%80%ED%95%9C+%EA%B7%9C%EC%A0%95&bylNo=0002&bylBrNo=03&bylCls=BE&bylEfYd=20180921&bylEfYdYn=Y>
- 국회인사규칙- YA боловсон хүчний журам
<http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9D%B8%EC%82%AC%EA%B7%9C%EC%B9%99>
- 국회사무처 직제 Үндэсний Ассамблейн Тамгын газрын албан тушаалын схем
<http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%82%AC%EB%AC%B4%EC%B2%98%EC%A7%81%EC%A0%9C>
- 국회입법조사처 직제 Үндэсний Ассамблейн Судалгааны албаны албан тушаалын схем
<http://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%ED%9A%8C%EC%9E%85%EB%B2%95%EC%A1%B0%EC%82%AC%EC%B2%98%EC%A7%81%EC%A0%9C>